

PRIORITY EKOLOGICKÝCH ORGANIZACÍ pro české předsednictví Radě EU

Tento dokument představuje shrnutí priorit českých ekologických organizací sdružených v asociaci Zelený kruh pro české předsednictví v Radě EU v první polovině roku 2009. Jeho plná verze je ke stažení na webových stránkách www.zelenykruh.cz. Zelený kruh se podílel na vytváření společných připomínek nevládních organizací k oficiálním vládním prioritám pro české předsednictví již na počátku roku 2008. Dokument, který máte před sebou akcentuje oficiální vládní priority, které mají přesah do oblasti životního prostředí, ale přichází i s vlastními vizemi a prioritami. Je přehledem aktuálního dění v evropské environmentální legislativě a současně i pohledem do kuchyně českých ekologických organizací.

Za největší environmentální riziko v současném světě považujeme změny klimatu. Ty jsou prioritou číslo jedna. Politiky v sektorech energetiky, dopravy či zemědělství se tak v souvislosti se změnami klimatu stávají, vedle klasické ochrany přírody, ústředními tématy a ohnisky zájmu českých i evropských ekologických organizací.

1. Klimatické změny

Poslední konference smluvních stran Rámcové úmluvy OSN o změnách klimatu v prosinci 2007 na Bali stanovila plán vyjednávání k přijetí globální dohody, jež po roce 2012 nahradí Kjótský protokol. Zúčastněné státy, včetně USA, Indie a Číny, se shodly, že by měla být přijata taková opatření, aby teplota zemské atmosféry nestoupla o více než 2 stupně Celsia nad předindustriální úroveň. Čtvrtá hodnotící zpráva IPCC z roku 2007 uvádí, že k dosažení tohoto cíle je třeba do roku 2050 snížit globální emise skleníkových plynů nejméně o 50 – 85 % oproti roku 2000. Přijetí tzv. postkjótské dohody se očekává na konferenci v Kodani ke konci roku 2009.

Evropská unie chce být v globálních snahách o snižování emisí skleníkových plynů světovým lídrem. Na Jarním summitu Evropské rady v roce 2007 se členské státy dohodly na závazném cíli snížit emise skleníkových plynů **do roku 2020 o 20 % oproti roku 1990**. V případě, že se podaří dosáhnout další globální dohody navazující na Kjótský protokol, k níž se přidají i rozhodující světoví hráči, zavázala se EU **snížit emise až o 30 %**. K dosažení těchto cílů prezentovala v lednu 2008 Evropská komise balíček opatření v oblasti energetiky a změn klimatu. Je velmi pravděpodobné, že to bude ČR jako předsednická země EU, kdo bude organizovat klíčová finální jednání v Radě EU o tomto balíčku a určí tak klimatickou politiku EU po roce 2013.

Klimaticko - energetický balíček

- **Návrh směrnice o podpoře využívání obnovitelných zdrojů energie** zavádí závazné cíle pro podíly OZE na konečné spotřebě energií v roce 2020 v jednotlivých členských státech a požaduje zavedení národních akčních plánů pro dosažení národních cílů. V jejich rámci by si členské státy měly stanovovat podíl OZE v jednotlivých odvětvích (vytápění, výroba elektřiny). Návrh také zavádí pro členské státy možnost obchodovat se stanovenými kvótami s využitím tzv. „záruk původu“ (systém certifikace elektřiny a tepla z obnovitelných zdrojů).
- **Návrh směrnice o rozdělení závazků** snížit emise skleníkových plynů o 20 % do roku 2020 mezi členské státy. EU si stanovila cíl snížit emise skleníkových plynů v oblasti spadající pod systém obchodování s povolenkami (EU ETS) o 21 % oproti roku 2005 a o 10 % v ostatních oblastech (budovy, doprava, zemědělství, odpady). Komise navrhla zrušit národní cíle a Národní alokační plány a od roku 2013 zavést jednotný trh s emisemi. V oblastech nespádajících do ETS navrhla pro každý členský stát konkrétní cíl.
- **Návrh novely směrnice o systému obchodování s emisními povolenkami (EU ETS)** by od roku 2013 měl zajistit rozdělování povolenek ke znečišťování v aukci, místo jejich přidělování zdarma jako doposud. Některé sektory by však měly přejít na rozdělování v aukci až k roku 2020. Návrh také počítá se zahrnutím dalších sektorů (letecká doprava, petrochemický a ocelářský průmysl, výroba hliníku) a dalších skleníkových plynů (N₂O, CFC, CH₄) do ETS. Návrh počítá také s tím, že 20 % příjmů z aukce by mělo být zpětně investováno do opatření pro ochranu klimatu.
- **Návrh směrnice o zachycování a ukládání uhlíku (CCS)** stanovuje legislativní, bezpečnostní a ekonomické podmínky rozvoje této technologie.

Cíl 30% snížení emisí skleníkových plynů pro EU do roku 2020 je realistický a je v souladu s vědeckými doporučeními IPCC. Vůle

spolupracovat na dohodě, která nahradí Kjótský protokol po roce 2012, byla významnými hráči potvrzena již na konferenci na Bali, cíl 20 % tedy již není nadále relevantní a EU by měla počítat s cílem 30 % jako s cílem východím pro další jednání uvnitř i vně EU. Klimaticko-energetický balíček musí být upraven s ohledem na tento 30% redukční cíl, tím se upevní vedoucí vyjednávací pozice EU na půdě OSN a zvýší se pravděpodobnost dosažení účinné globální dohody po roce 2012.

Změny klimatu a jejich následky můžeme pozorovat již dnes. Přesto je důležité upřednostňovat **preventivní opatření** (snížování emisí) před adaptacemi na změny klimatu. Důležité je stanovovat závazky jak na blízkou, tak i na vzdálenější budoucnost. Dlouhodobý výhled vysílá signál na trh a podporuje investice do nízkouhlíkových technologií. EU by měla přijmout **pro rok 2050 závazný redukční cíl alespoň 80 % oproti roku 1990**. To předpokládá strukturální změny zejména v oblasti energetiky, dopravy a bydlení a přechod k udržitelným a nízkouhlíkovým způsobům výroby a spotřeby napříč společností.

Česká republika patří se 12 tunami na obyvatele a rok k evropským rekordmanům v exhalacích CO₂. Česká ekonomika má potenciál snížit emise skleníkových plynů oproti roku 2005 do roku 2020 až o 19 %. Evropská komise přitom v rámci klimaticko-energetického balíčku navrhuje pro ČR pokles pouze o 8 %. ČR i ostatní země EU musí plně využít svůj potenciál.

Ekologické organizace upozorňují, že je chybou rozdělovat některým odvětvím povolenky v systému ETS zdarma i po roce 2013. Úplné rozdělování povolenek v aukci Komise prosazuje až po roce 2020. Výnosy z aukcí povolenek na vypouštění skleníkových plynů by měly plynout v plné výši do investic zmírňujících změny klimatu, do projektů adaptací na změny klimatu, a to jak v Evropě tak v rozvojových zemích. Významná část příjmů by měla směřovat do rozvojové pomoci (přesuny

technologii, adaptační opatření, zabránění odlesňování), zbytek by měl být investován do domácí klimatické politiky (energetická efektivnost, výzkum a vývoj OZE).

Základní požadavky ekologických organizací

- Ve vyjednávání vně i uvnitř EU nadále operovat s cílem 30% snížení emisí skleníkových plynů do roku 2020 oproti roku 1990 a přesvědčit tak rozvojové země, že hlavní znečišťovatelé myslí snižování emisí vážně.
- Stanovit dlouhodobý závazný cíl EU pro snížení emisí skleníkových plynů do roku 2050 alespoň o 80 % oproti roku 1990.
- Prosadit, aby povolenky na emise skleníkových plynů byly pro všechny sektory od roku 2013 prodávány v aukci, nikoli rozdávány zdarma uhlerným elektrárnám a dalším velkým znečišťovatelům.

2. Energetika

Energetika má na změnách klimatu největší podíl, řešení je tedy třeba hledat zejména zde. Nejde přitom jen o průmyslovou výrobu energie (tepla a elektřiny), ale i o způsoby její spotřeby v domácnostech a ve veřejném sektoru. Řešení problému změn klimatu (ale i závislosti na dovozech a konkurenceschopnosti) by mělo stát na zvyšování energetické efektivnosti a obnovitelných zdrojích energie. Tomu však peníze z EU příliš nenahrávají. Z naplánovaných investic ze strukturálních fondů v nových členských státech v období 2007-2013 má jít pouze 1 % prostředků do projektů na podporu energetické efektivity a obnovitelných zdrojů energie.

V průběhu českého předsednictví bude prováděna strategická revize energetické politiky EU. To pro ČR znamená příležitost, jak prosadit účinnější a ambicióznější cíle a opatření v oblasti energetiky a zmírňování změn klimatu. ČR musí jít přitom sama příkladem a transformovat svoji špinavou a energeticky náročnou ekonomiku ve vysoce efektivní a moderní hospodářství.

2.1. Energetická efektivita

Jarní summit EU v roce 2007 stanovil cíl snížení spotřeby primární energie do roku 2020 o 20 %. Tento cíl vychází z Akčního plánu pro energetickou efektivnost, který EU přijala v říjnu 2006. Plán obsahuje soubor opatření v oblasti zvýšení efektivnosti elektrických spotřebičů, budov, dopravy a výroby elektrické energie. Do roku 2020 by podle Akčního plánu mohly být účty za energii každoročně nižší o více než 100 miliard EUR, každý rok by se zabránilo úniku 780 milionů tun CO₂ a EU by spotřebovávala v roce 2020 přibližně o 13 % méně energie než dnes. Žádné z těchto cílů však nejsou závazné. Stejným směrem jde i Česká republika, avšak zatím jen na papíře. Programové prohlášení vlády obsahuje závazek zvýšit energetickou efektivitu do roku 2020 o 40 %.

Energetická efektivita a úspory energie jsou hlavním prostředkem ke snižování emisí skleníkových plynů. Jarní summit EU v roce 2009 by měl pod českým předsednictvím zaručit, že **cíl 20% snížení spotřeby primární energie bude cílem závazným**, nikoli indikativním. **K tomu je potřeba revidovat a posílit existující legislativu, která zajišťuje energetickou účinnost** a úspory v jednotlivých oblastech. Ke zvýšení míry respektovanosti dlouhodobého závazku je třeba stanovit i cíle průběžné.

Jednou z klíčových oblastí je směrnice o energetické náročnosti budov, jejíž novelizace začne v roce 2008. Nová směrnice by měla obsahovat **závazné požadavky na stavby nových budov a rekonstrukce starších**. K roku 2010 by již všechny nové a rekonstruované stavby nad 100 m² měly splňovat nízkoenergetický standard. V ČR lze se současnými technologiemi snížit energetickou náročnost vytápění, ohřevu vody a provozu elektrospotřebičů v obytných a administrativních budovách až o 60 %.

Významným nedostatkem v evropské legislativě jsou **chybějící minimální stan-**

dardy na energetickou efektivitu v nejdůležitějších průmyslových zařízeních (elektroenergetika, výroba a zpracování kovů apod.) Příležitostí k diskusi o zavedení těchto standardů bude revize směrnice o integrované prevenci a omezování znečištění (IPPC). Ta by nově měla zavést povinný energetický management podniku. V případě stavby nových uhelných elektráren je potřeba prosadit povinnou minimální účinnost 42 %.

Dojit by mělo také na **revizi směrnice o ekodesignu energetických spotřebičů**. Ta by měla stanovit právně závazné minimální energetické standardy pro jednotlivé druhy spotřebičů. Upravena by měla být také směrnice o štítkování spotřebičů, které by mělo být rozšířeno na další spotřebiče a upraveno podle technologického vývoje.

Základní požadavky ekologických organizací

- Stanovit cíl 20 % snížení spotřeby primárních energetických zdrojů do roku 2020 jako závazný a k němu stanovit cíle průběžné, takže klesnou evropské emise skleníkových plynů i závislost na dovozu paliv z rozvojových zemí.
- V nové směrnici o energetické náročnosti budov prosadit závazné standardy pro nové stavby i rekonstrukce nad 100 m².
- V rámci revize směrnice o integrované prevenci a kontrole znečištění (IPPC) prosadit minimální standardy energetické efektivity pro průmyslové podniky.
- Prosadit rozšíření využívání energetických štítků na další spotřebiče a zpřísnování standardů podle technologického vývoje.

2.2. Obnovitelné zdroje energie

Argumenty upozorňující na to, že obnovitelné zdroje energie (OZE) mohou být jen malou součástí budoucího energetického mixu, počítají s neustále rostoucí spotřebou energie, což je v rozporu s oficiálním směřováním EU i ČR. Mnohé ukazuje na to, že požadav-

ky Komise pro podíl OZE v jednotlivých členských státech jsou silně podhodnoceny. Pro ČR navrhla Komise podíl 13 %, vládní počty však ukazují, že potenciál v ČR představuje za současné míry spotřeby téměř 18 %. Pokud ale spotřeba klesne v souladu s programovým prohlášením vlády a Akčním plánem EU na zvyšování energetické účinnosti, blíží se potenciál OZE v ČR v roce 2020 asi 20 % konečné spotřeby energie.

Evropská unie by měla zvýšit cíl podílu OZE na spotřebě primárních zdrojů energie v roce 2020 z navržených 20 % alespoň na 25 % a stanovit dílčí cíle pro výrobu elektřiny a tepla. Neexistují rozumné důvody, proč závazné cíle stanovovat pouze pro agropaliva.

Základní požadavky ekologických organizací

- Zvýšit závazný cíl pro EU alespoň na 25 % podílu OZE na spotřebě energie do roku 2020.
- Prosadit alespoň indikativní cíle pro jednotlivé obnovitelné zdroje (biomasa, solární energie) a jednotlivé sektory (vytápění, výroba elektřiny).
- Omezit možnost nakupovat záruky původu z jiných členských států tak, aby systém vytvářel skutečné pobídky pro investice do OZE ve všech členských státech a nepoškozoval národní systémy podpor.

2.3. Agropaliva

Termín „biopaliva“ je zavádějící. Napovídá, že jde o paliva, která byla vyrobena šetrným a udržitelným způsobem. Přívlastek „bio“ by však měl zůstat produkcí podle pravidel ekologického zemědělství. Za adekvátnější termín proto považujeme „agropaliva“.

Evropská rada stanovila na Jarním summitu roku 2007 závazný cíl do roku 2020 zvýšit podíl agropaliv na celkové spotřebě paliv v dopravě na 10 %. Pro další OZE žádný závazný cíl nestanovila, ačkoli právě agropaliva jsou z hlediska environmentálních i sociálních dopadů nejméně udržitelným obnovitelným zdrojem.

Pěstování plodin pro výrobu agropaliv je velmi často spojeno s masivním využíváním průmyslových hnojiv, tlakem na přirozené ekosystémy a biologickou rozmanitost (káčení lesů, intenzivní zemědělství). První zkušenosti jasně ukazují, že pěstování plodin pro agropaliva nepřináší zemědělcům v rozvojových zemích žádný profit, dochází naopak ke zvyšování cen potravin a snižování životní úrovně. Dovoz agropaliv do EU navíc nijak nezvyšuje energetickou bezpečnost. **EU by proto měla začít vážně uvažovat o úplném vyloučení dovážených agropaliv z podpory v EU.**

Zvláštní péče by měla být věnována vývoji evropských a globálních standardů pro udržitelnou produkci agropaliv. Prostorem pro definici těchto standardů by měla být kromě směrnice o OZE i novela směrnice o kvalitě paliv, která by měla být schválena v průběhu českého předsednictví. Tyto směrnice by měly stanovit **uhlíkovou bilanci** (procento úspor skleníkových plynů v celém životním cyklu agropaliv ve srovnání s využíváním paliv fosilních) **nejméně 60 % (oproti navrhovaným 35 %) a závaznou analýzu životního cyklu agropaliv**, která zhodnotí nejen negativní dopady na vodní poměry, půdu a biodiverzitu, ale i dopady sociální. Důležité je mít na paměti, že ať už budou přijatá kritéria udržitelnosti jakkoli přísná, budou velmi špatně kontrolovatelná a vynutitelná v zemích mimo EU.

Příliš ambiciózní a závazný cíl směřuje investice do výzkumu agropaliv a jejich masivního rozvoje, zatímco ostatní perspektivnější OZE zůstávají na okraji zájmu. Je přitom jasné, že stanoveného cíle nepůjde dosáhnout bez využívání tzv. druhé generace agropaliv, která jsou přes mnohdy vyjadřovaný optimismus stále v plenkách. **EU by proto měla revidovat svůj závazek zvýšit podíl agropaliv na 10 % do roku 2020** a zajistit, aby jakýkoli nárůst podílu agropaliv byl v souladu s Rozvojovými cíli tisíciletí a dalšími politikami na snižování chudoby.

Základní požadavky ekologických organizací

- Revidovat závazný cíl 10 % podílu agropaliv na celkové spotřebě paliv do roku 2020: plány EU nyní předbíhají rozvoj technologií a nadělají více škody než užítu.
- V rámci směrnice o kvalitě paliv a podpoře OZE stanovit přísnější ekologické, sociální a energetické standardy agropaliv a závaznou analýzu životního cyklu.
- Prosadit uhlíkovou bilanci agropaliv nejméně ve výši 60 %.

2.4. Zachytávání a skladování uhlíku (CCS)

Zavádění technologie CCS je prozatím ve stavu výzkumu a vývoje, EU financuje několik pilotních projektů. Samotné zavádění této technologie do komerční praxe se očekává až po roce 2020, CCS proto nemůže být součástí řešení změn klimatu a stanovování závazků pro snižování emisí skleníkových plynů do roku 2020.

Vývoj a případný provoz technologie CCS musí být financován výhradně z privátních zdrojů, aby se náklady na výrobu elektřiny spravedlivě promítaly do její ceny. Provozovatel zařízení CCS musí nést plnou zodpovědnost a plnou cenu pojištění za případný únik uloženého CO₂. Směrnice o CCS by měla stanovit povinná bezpečnostní opatření pro předcházení únikům CO₂. Pokud má technologie CCS skutečnou perspektivu, pak firmy k investicím do vývoje CCS přiměje účinný evropský systém obchodování s emisemi. CCS může hrát svoji dočasnou pozitivní roli při přechodu k nízkouhlíkové ekonomice, jde však o technologické řešení „na konci potrubí“ a jeho masivní využívání může vést spíše k zakonzervování současného stavu energetiky.

Základní požadavky ekologických organizací

- Zastavit veřejnou podporu výzkumu a instalací CCS
- V rámci směrnice o CCS prosadit povinná bezpečnostní opatření pro předcházení únikům uloženého CO₂

2.5. Jaderná energetika

Dnes je na světě v provozu celkem 439 velkých jaderných reaktorů, jejich podíl na výrobě elektřiny představuje asi 16 %, podíl na celkové spotřebě energie asi 6,5 %. Průměrný věk reaktorů je asi 23 let a většina jich bude muset být v příštích deseti letech vyřazena z provozu. Aby jaderná energetika mohla v budoucnosti představovat důležitou část globální klimatické politiky, musel by následovat opravdu veliký boom. A to i ve státech, které v tomto ohledu mají dosud minimální zkušenosti a nezaručují bezpečnostní standardy obvyklé v EU. Může jít také o politicky nestabilní regiony či nedemokratické režimy.

Evropská unie ponechává rozhodnutí o využívání jaderné energie na členských státech. Ty se v přístupu k jaderné energii značně liší. Na jadernou energii se spoléhá Francie nebo Finsko, naopak Rakousko, Švédsko či Irsko a řada dalších států EU si svůj odmítavý postoj k jaderné energii pevně drží. Přes některé probíhající či chystané projekty se v rámci EU očekává kvůli nutné odstavce starých bloků spíše útlum výroby elektřiny z jádra. Dnes pokrývá jádro asi jednu třetinu konečné spotřeby elektřiny v EU.

Reálný potenciál jaderné energetiky z pohledu ochrany klimatu je marginální a debata o něm odvádí pozornost od technologií, které mohou přinést úspory emisí v mnohem větším měřítku a nepoměrně rychleji. Vedle bezpečnostních rizik (terorismus) dosud nejsou vyřešeny problémy s ukládáním vyhořelého jaderného paliva. Jádro není obnovitelným zdrojem, vyčerpání zásob uranu se očekává v horizontu několika desítek let. Přesto se stále investují do výzkumu jaderných technologií miliony eur, a to nejen do jaderné fúze, ale stále i do technologií štěpení. Do výzkumu a vývoje jaderné energetiky v rámci 7. rámcového programu má jít v letech 2007-2013 třikrát více investic než do výzkumu a vývoje obnovitelných zdrojů a energetické efektivity dohromady.

Jaderná energetika není na trhu konkurenceschopná – bez státních podpor se neobejde ani výstavba jaderných zdrojů, ani likvidace jaderného odpadu. Jaderná energetika se také těší omezené odpovědnosti za škodu vzniklou jadernou havárií. To nemá precedent v jiných rizikových odvětvích, třeba chemickém průmyslu. Omezení odpovědnosti je tvrdým zásahem státu do energetického trhu, uměle zlevňuje pojistné, a je proto třeba jej zpřísnit nebo úplně odstranit.

Základní požadavky ekologických organizací

- Investice z EU a dalších veřejných rozpočtů do výzkumu a vývoje technologií jaderného štěpení přesunout do výzkumu technologií a rozvoje obnovitelných zdrojů, kde za stejné peníze přinesou podstatně větší užitek a posunou ekonomiku dopředu.
- Prosazovat zavedení plné finanční odpovědnosti provozovatelů jaderných elektráren.

3. Doprava

Doprava způsobuje v EU emise více než 20 % skleníkových plynů a jejich objem stále stoupá, a to i v relativních číslech k HDP. Přírůsky technologických inovací v oblasti osobní dopravy jsou negovány rostoucím počtem aut a stále menší obsazeností. Objemy letecké dopravy dramaticky stoupají. Celá jedna třetina spotřeby energie ve 25 zemích EU je spojena s odvětvím dopravy, přičemž silniční doprava (s podílem kolem 83 %) je v souhrnu nejvíce energeticky náročná. Přeprava osob i nákladů po železnici se v poměrných číslech k objemům přepravy v silniční dopravě stále snižuje. Přesto jsou investice do stavby silnic a dálnic v Evropě na vzestupu.

Současná politika EU se zaměřuje především na technologická vylepšení motorů a kvalitu paliv. Nárůsty v objemu dopravy však ukazují, že tato opatření ke snižování objemu skleníkových plynů nestačí. Politiky EU se proto musí důkladněji věnovat **formování poptávký po dopravě a přesunu doprav-**

ních objemů směrem k šetrnějším způsobům dopravy. Důsledná internalizace externích nákladů v dopravě a harmonizace podmínek v jednotlivých zemích EU by měly zvýšit poptávku po železniční dopravě. Do poloviny roku 2008 by Komise měla předložit model pro vyhodnocování externích nákladů u všech druhů dopravy. Ten by měl sloužit jako základ pro výpočty poplatků za používání infrastruktury a revizi směrnice o Eurovignette (evropské silniční známce).

Unie by měla přijmout legislativu, která již v roce 2010 zahrne leteckou dopravu do evropského systému obchodování s emisemi (EU ETS) a bude platit nejen pro lety mezi členskými státy, ale pro všechny lety do a ze zemí EU. Limit pro vypouštění emisí pro leteckou dopravu pro rok 2020 by se měl pohybovat okolo 50 % úrovně průměrných emisí z let 2004-2006. Povolinky v rámci systému mají být udělovány již od roku 2013 ze 100 % v aukci, která zabezpečí efektivní alokaci. Letečtí dopravci se s následky aukce dokáží dobře vyrovnat.

Regulace automobilového průmyslu je nutná na celoevropské úrovni, aby nedošlo k narušení hospodářské soutěže nerovnými podmínkami. V evropské legislativě je potřeba zakotvit závazné limity pro vypouštění emisí CO₂ pro osobní auta v hodnotě 120 g/km v roce 2012. (Komise přitom navrhuje v připravovaném nařízení 130 g/km.) Cíle by se měly každým rokem lineárně snižovat o 5 %, což by vedlo v roce 2020 až k hodnotě 80 g/km. Snižování emisí CO₂ jde ruku v ruce se zvyšováním palivové účinnosti. Ta je daleko efektivnějším způsobem snižování emisí z automobilové dopravy než zavádění agropaliv.

Ze strukturálních fondů EU má jít v letech 2007-2013 z prostředků určených na dopravní projekty 55 % na stavbu silnic a dálnic, pouze 27 % na rozvoj železnice a 8 % na rozvoj šetrné městské dopravy. EU by proto měla zrevidovat kontrolu využívání peněz z evropských fondů, zavést kvalitativní stan-

dardy na projekty financované ze strukturálních fondů a zpřísnit kritéria udržitelnosti. Evropská politika soudržnosti by měla být nízkouhliková.

Dopad politiky Evropské unie na klima se projevuje i v dosud opomíjeném problému aktivit Evropské investiční banky (EIB), která s ročními půjčkami ve výši 53 miliard EUR dvojnásobně převyšuje Světovou banku. Je potřeba dosáhnout toho, aby EIB přestala od roku 2012 poskytovat půjčky na těžbu a využívání fosilních paliv jak uvnitř EU, tak v rozvojovém světě. Důvodem jsou dopady na globální klima, poškozování ekosystémů, ale také časté porušování lidských práv a demokratických principů a nepřímá podpora ozbrojených konfliktů.

Základní požadavky ekologických organizací

- Leteckou dopravu zahrnout do systému ETS již od roku 2010 a od roku 2013 rozdělovat celý objem povolenek pro leteckou dopravu v aukcích.
- Zavést závazné standardy pro vypouštění emisí CO₂ v hodnotě 120g/km v roce 2012 a 80g/km v roce 2020, a srazit tak i účty, které řidiči platí u benzínových pump.
- Okamžité ukončení půjček a investic EIB do projektů realizovaných v citlivých přírodních oblastech v EU i ve světě, na územích domorodých etnických skupin a národů a v oblastech s ozbrojenými konflikty.

Další priority:

Na přelomu roku 2008 a 2009 předložil Komise první návrh reformy rozpočtu EU pro roky 2014-2020. Většina peněz z rozpočtu EU je přitom věnována na Společnou zemědělskou politiku (SZP) - v období 2007-2013 43 %. Ta by se měla po roce 2013 spolu s rozpočtem reformovat. Poměr dotací v rámci SZP, které slouží hlavně k podpoře zemědělské produkce (první pilíř SZP) a subvencí, jež podporují rozvoj venkova a péči o krajinu (druhý pilíř SZP), je nevyvážený, zvyšuje evropské zemědělce a výrobce

potravin na trhu, a to zejména v porovnání se zemědělci a výrobci z chudých zemí. S pokračující liberalizací světového obchodu ztrácí rozvojové země možnost své trhy chránit před přílivem levnějšího evropského zboží.

Společná zemědělská politika by se měla změnit v politiku udržitelného hospodaření v krajině a rozvoje venkova. Důraz je třeba klást na opatření proti vylidňování venkovských oblastí, podporu ekosystémových služeb, ochranu biodiverzity a opatření na zmírňování změn klimatu. V rámci druhého pilíře je třeba dbát na dostatečnou podporu pěstování biomasy pro energetické účely. ČR i EU by měly hledat mechanismy, které nebudou limitujícím faktorem pro její udržitelnou produkci.

ČR bude v době předsednictví zastupovat EU na jednání stran mezinárodních úmluv týkajících se chemických látek a odpadů – Stockholmské úmluvy o perzistentních organických látkách (POPs) a Basilejské úmluvy. Očekává se, že budou přijata důležitá rozhodnutí **týkající se limitů POPs v odpadech**, zařazení nových látek pod režim Stockholmské úmluvy, doplnění manuálu pro výpočty úniků POPs a další. V únoru 2009 se bude konat také schůzka Řídícího výboru UNEPU a Celosvětové fórum ministrů životního prostředí. Očekává se, že právě na této schůzce padne konečné rozhodnutí o tom, jaký mechanismus bude zvolen pro **omezení globálního znečišťování rtuťi**.

Za podpory sdružení Arnika, Calla, Centra pro dopravu a energetiku, Děti Země, Ekologického právního servisu, Hnutí DUHA, Greenpeace ČR, Konopa, Společnosti pro trvale udržitelný život, Ústavu pro ekopolitiku, ČSOP Veronica vydal Zelený kruh, Praha 2008

Redakce: Ondřej Rut

Zelený kruh, asociace ekologických organizací, Lublaňská 18, 120 00 Praha 2, tel.: +420222517143, fax: +420222518319, e-mail: zk@ecn.cz, www.zelenykruh.cz

ISBN: 978-80-903968-0-7

Podpořeno grantem Ministerstva životního prostředí ČR.

Podpořeno grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadače rozvoje občanské společnosti.